

Waar gaat deze infokaart over?

Geweld en (on)veiligheid zijn actuele thema's. De maatschappelijke bezorgdheid hierover is groot. Deze infokaart gaat over gevoelens van onveiligheid bij volwassenen. Ook komt aan de orde in welke mate volwassenen slachtoffer zijn (geweest) van huiselijk en openbaar geweld.

Kerngegevens

- Van de volwassenen in Zuidoost-Brabant voelt 22% zich wel eens onveilig.
- Vrouwen voelen zich vaker onveilig (31%) dan mannen (12%).
- In de afgelopen vijf jaar is 2% slachtoffer geweest van huiselijk geweld. Vrouwen (3%) vaker dan mannen (1%).
- Slachtoffers van (huiselijk) geweld voelen zich vaker eenzaam.
- 5% van de volwassenen is in de afgelopen vijf jaar slachtoffer geweest van openbaar geweld. Met name mannen tussen de 19 en 24 jaar zijn vaak slachtoffer (20%).

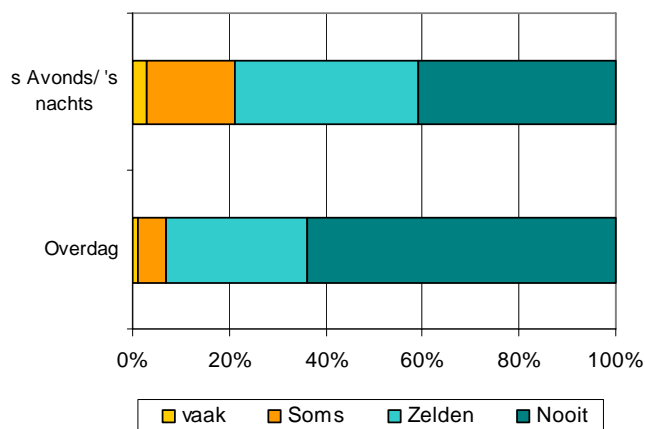
Veiligheidsbeleving

Van de volwassenen in Zuidoost-Brabant voelt 22% zich wel eens onveilig.

Onveiligheid of het gevoel hebben dat het onveilig is in de buurt, kan ervoor zorgen dat mensen worden belemmerd in hun sociale bezigheden. Sociale veiligheid wordt bepaald door het risico dat iemand denkt te lopen om slachtoffer te worden van criminaliteit en door de onveiligheidsbeleving.

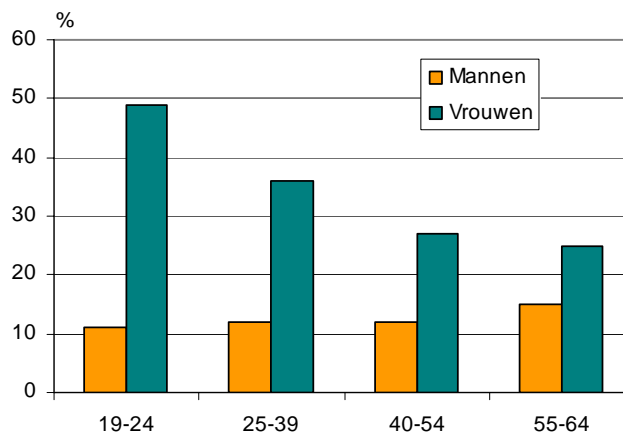
In Zuidoost-Brabant voelt 22% van de volwassenen zich soms of vaak onveilig. 's Avonds/ 's nachts voelen meer mensen zich onveilig (21%) dan overdag (7%) (Zie figuur 1). In de provincie Noord-Brabant voelen iets meer volwassenen zich soms of vaak onveilig, namelijk 25%. In Eindhoven voelen de volwassenen zich het minst veilig (33%, soms of vaak onveilig).

Uit de politiemonitor 2004 blijkt dat de onveiligheidsgevoelens in de regio's Zeeland, Midden- en West-Brabant, Brabant-Noord en Brabant-Zuidoost vergelijkbaar zijn met de landelijke onveiligheidsgevoelens [1].

Figuur 1. Mate waarin volwassenen in zich 's avonds/ 's nachts en overdag onveilig voelen.

Het hebben van gevoelens van onveiligheid hangt samen met een aantal zaken. Zo voelen vrouwen zich vaker onveilig (31%) dan mannen (12%). Opvallend is dat met het toenemen van de leeftijd bij mannen de onveiligheidsgevoelens toenemen, terwijl deze bij vrouwen afnemen (zie figuur 2).

Figuur 2. Gevoelens van onveiligheid naar leeftijd en geslacht.

Het hebben van gevoelens van onveiligheid verschilt niet tussen de verschillende opleidingsniveaus en etniciteiten. Wel zijn er verschillen zichtbaar naar financieel rondkomen, stedelijkheid en werksituatie. Naarmate volwassenen meer moeite hebben met rondkomen, stijgt het percentage dat zich onveilig voelt. Volwassenen die in een sterk stedelijk gebied wonen, voelen zich vaker onveilig dan volwassenen die in een niet, weinig of matig stedelijk gebied wonen. Ook volwassenen die arbeidsongeschikt of werkloos zijn, voelen zich vaker onveilig in vergelijking met fulltime werkenden.

Als mensen zich onveilig voelen kan dat ervoor zorgen dat ze zich belemmerd voelen in hun sociale bezigheden. Mensen die zich belemmerd voelen in hun sociale bezigheden, voelen zich vaker eenzaam. Er is een sterke samenhang te zien tussen eenzaamheid en veiligheidsbeleving. Mensen die eenzaam zijn, voelen zich vaker onveilig dan mensen die zich niet eenzaam voelen.

■ Huiselijk geweld

Van de vrouwen is 3% slachtoffer (geweest) van huiselijk geweld.

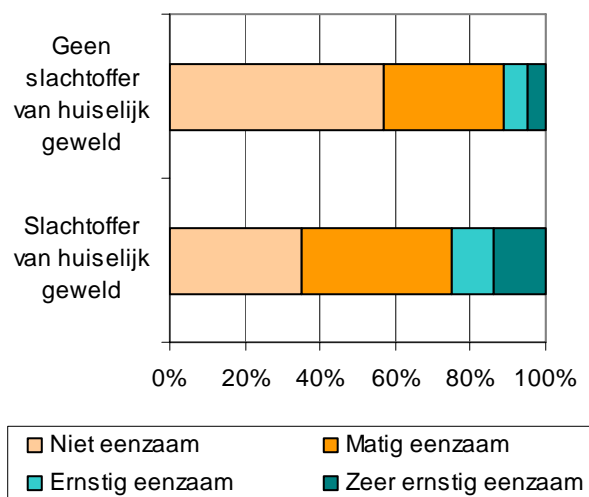
Huiselijk geweld is geweld dat gepleegd wordt door iemand uit de huiselijke kring van het slachtoffer, dat wil zeggen (ex)-partners, gezinsleden, familieleden en huisvrienden. Het begrip huiselijk geweld heeft expliciet te maken met de relatie tussen pleger en slachtoffer en niet met de plaats van het geweld[2]. Huiselijk geweld is een ernstig probleem met grote gevolgen voor slachtoffers. Slachtoffers kunnen ernstige lichamelijke en/ of psychische klachten krijgen. Ze leven vaak mede door (opgedrongen) geheimhouding, in een isolement. Per jaar sterven in Nederland naar schatting tachtig vrouwen en vijftig kinderen als gevolg van het geweld [3].

Van de volwassenen in Zuidoost-Brabant geeft 2% aan in de afgelopen vijf jaar slachtoffer te zijn geweest van huiselijk geweld. Het betrof voornamelijk psychisch of emotioneel (2%) en lichamelijk (1%) huiselijk geweld. Seksueel (0,7%) huiselijk geweld wordt minder vaak genoemd. Slachtoffers van huiselijk geweld noemen als dader meestal een ex-partner (44%) of een ander familielid (37%). Het minst vaak is de dader een kind (3%) van het slachtoffer.

Vrouwen zijn in de afgelopen vijf jaar vaker slachtoffer geweest (3%) dan mannen (1%). Met name vrouwen tussen de 19 en 24 jaar en vrouwen tussen de 25 en 39 jaar zijn slachtoffer geweest van huiselijk geweld (respectievelijk 5% en 4%). Volwassenen die ongehuwd of gescheiden zijn, geven vaker aan slachtoffer te zijn geweest dan volwassenen die gehuwd of samenwonend zijn. Ook volwassenen in één-oudergezinnen zijn vaker slachtoffer van huiselijk geweld. Naarmate volwassenen meer moeite hebben met rondkomen, stijgt het percentage slachtoffers van huiselijk geweld. Huiselijk geweld komt in de verschillende GGD-regio's in Noord-Brabant ongeveer evenveel voor.

Ook in de verschillende gemeenten binnen Zuidoost-Brabant blijkt huiselijk geweld ongeveer evenveel voor te komen (zie tabel 1)

Volwassenen die slachtoffer zijn (geweest) van huiselijk geweld, hebben een slechtere lichamelijke en psychische gezondheid dan volwassenen die geen slachtoffer zijn geweest. Ook zijn zij vaker eenzaam (zie figuur 3).

Figuur 3. Eenzaamheid en slachtofferschap van huiselijk geweld.

De cijfers uit de volwassenenmonitor zijn hoogstwaarschijnlijk een onderschatting van het werkelijke aantal slachtoffers. Naar verwachting zullen slachtoffers minder vaak deelnemen aan een dergelijk onderzoek, of zij zullen niet vermelden dat ze slachtoffer zijn (geweest) van huiselijk geweld.

■ Openbaar geweld

Van de mannen tussen de 19 en 24 jaar is 20% in de afgelopen vijf jaar slachtoffer geweest van openbaar geweld.

Onder openbaar geweld wordt in deze infokaart verstaan: geweld gepleegd door een onbekende of bekende (geen (ex)partner, familielid of huisvriend).

In de afgelopen vijf jaar is 5% slachtoffer geweest van openbaar geweld. Lichamelijk openbaar geweld (3%) komt evenals psychisch of emotioneel openbaar geweld (3%) het meeste voor. Seksueel openbaar geweld komt het minste voor, namelijk bij 1% van de volwassenen. De dader is veel vaker een onbekende dan een bekende (geen (ex)partner, familielid of huisvriend).

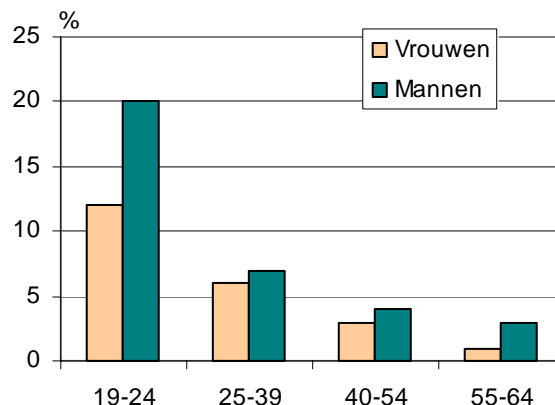
Er zijn verschillen per GGD- regio: openbaar geweld komt het meest voor in Eindhoven (11%) en het minst in Zuidoost-Brabant (5%). In de provincie Noord-Brabant is 7% in de afgelopen 5 jaar slachtoffer geweest van openbaar geweld.

In tabel 1 is te zien hoe de percentages voor zowel huiselijk als openbaar geweld in de verschillende gemeenten in de GGD-regio Zuidoost-Brabant verdeeld zijn.

Tabel 1. Slachtofferschap van huiselijk en openbaar geweld in de afgelopen vijf jaar per gemeente (%).

	Slachtoffer openbaar geweld	Slachtoffer huiselijk geweld
Neunen	8	2
Deurne	8	3
Geldrop-Mierlo	7	3
Gemert-Bakel	6	1
Helmond	6	3
Waalre	6	2
Regio ZOB	5	2
Asten	5	1
Son en Breugel	5	1
Laarbeek	5	2
Bladel	5	2
Veldhoven	5	2
Oirschot	4	1
Eersel	4	2
Bergeijk	4	1
Valkenswaard	4	2
Someren	4	0,8
Cranendonck	4	1
Heeze-Leende	3	1
Best	3	1
Reusel-de Mierden	3	2

In tegenstelling tot huiselijk geweld, zijn bij openbaar geweld mannen vaker slachtoffer dan vrouwen (6% versus 4%). Met name mannen tussen de 19 en 24 jaar (20%) zijn vaak slachtoffer van openbaar geweld (zie figuur 4).

Figuur 4. Afgelopen vijf jaar slachtoffer openbaar geweld naar leeftijd en geslacht.

Volwassenen die ongehuwd of gescheiden zijn, zeggen vaker slachtoffer te zijn van openbaar geweld, dan gehuwde of verweduwde. Ook volwassenen met een HAVO/VWO/MBO- opleiding en volwassenen met een HBO/WO- opleiding zijn in de afgelopen vijf jaar vaker slachtoffer geweest, dan volwassenen die geen opleiding/ lager onderwijs of een MAVO/LBO- opleiding hebben afgerond.

Naarmate volwassenen meer moeite hebben met rondkomen, zijn ze vaker slachtoffer van openbaar geweld. Ook is er een relatie tussen stedelijkheid en openbaar geweld. Mensen in sterk verstedelijkte gebieden zijn vaker slachtoffer dan mensen in niet stedelijke gebieden.

Openbaar geweld heeft evenals huiselijk geweld invloed op de lichamelijke en psychische gezondheid. Slachtoffers van openbaar geweld voelen zich vaker psychisch ongezond en hebben een slechtere lichamelijke kwaliteit van leven. Ook zijn zij vaker eenzaam.

Hoe komt de GGD aan deze informatie?

De gegevens in deze infokaart zijn afkomstig uit de Volwassenenmonitor 2005 van de GGD's van Brabant en Zeeland. Het onderzoek is uitgevoerd in de GGD-regio's West-Brabant, Hart voor Brabant, Eindhoven, Zuidoost-Brabant en Oosterschelde (zie figuur 5). In 2005 hebben bijna 44.000 19- t/m 64- jarigen in Brabant en Zeeland een vragenlijst ingevuld. In Zuidoost-Brabant vulden ruim 9500 volwassenen de vragenlijst in.

Waar in deze infokaart risicogroepen worden beschreven, is steeds gekeken naar geslacht, leeftijd, etniciteit, burgerlijke staat, huishoudsamenstelling, opleiding, werksituatie, kunnen rondkomen, mate van verstedelijking en GGD-regio. De risicogroepen zijn bepaald aan de hand van logistische regressie uit de provincie Noord-Brabant en de Oosterschelde regio. De cijfers die genoemd worden, zijn regionale (Zuidoost-Brabantse) cijfers.

Bron: www.gezondheidsatlas.nl

Figuur 5. GGD-regio's

Meer informatie?

Voor meer resultaten van de volwassenenmonitor gaat u naar www.GGDgezondheidsatlas.nl. Op deze website vindt u meer cijfers. Daar vindt u tevens een link naar de andere infokaarten die over de 19- t/m 64- jarigen zijn geschreven: kwaliteit van leven; ziekten en letsels; overgewicht; voeding en bewegen; roken, alcohol en drugs; opvoeding; milieu en woonomgeving; sociale omgeving; curatieve zorg; en (mantel)zorg.

Deze informatie is met name bedoeld voor de gemeente bij het onderbouwen van gezondheidsbeleid. De GGD Zuidoost- Brabant kan gemeenten bij het ontwikkelen, uitvoeren en evalueren van gezondheidsbeleid ondersteunen.

Bronnen

1. Uitvoeringsconsortium Projectbureau Politiemonitor. Politiemonitor bevolking 2004. Den Haag/ Hilversum: B&A Groep/ Intomart GfK, 2004.
2. Dijk T. van, Flight S., Oppenhuis E. en Duesmann B. (1997). *Huiselijk geweld: aard, omvang en hulpverlening*. Den Haag: Ministerie van Justitie, Dienst Preventie, Jeugdbescherming en Reclassering.
3. Reijnders U.J.L., Drijber B.C.. Huiselijk geweld (1): *Cijfers en herkenning*; Huisarts en geweld. Huisarts en wetenschap, 49 (2006).

Colofon

Auteur: *Drs. Loes Pouwels.*

GGD Zuidoost- Brabant, afdeling Onderzoek

www.ggdzob.nl en www.ggdgezondheidsatlas.nl

© GGD Zuidoost- Brabant, Helmond, April 2007.